

วารสาร ส่งเสริมการเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตร (Department of Agricultural Extension)

เพิ่มทักษะ เสริมศักยภาพ
เกษตรกรไทย

85%

ผลผลิตเพิ่มขึ้น

SMART FARM

RECENT NEWS
FUTURE NEWS
WWW.DAE.go.th
DAE CONTACT: 02-584-1234

02 Agri-Spotlight

ยกระดับสินค้าเกษตรมูลค่าสูง
แนวทางขับเคลื่อนสู่ความยั่งยืน
ของภาคเกษตรไทย

07 Agri-Insight

เวทีชุมชน
พื้นที่เชื่อมโยงเกษตรกร
สู่การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม

11 Agri-Inspire

คั้นรังเพื่อเติบโต
พัฒนาศักยภาพจากการรู้จัดตน
พวงศุภานุกา รุ่งเรือง
ฟาร์มสเตย์ไร้กลิ่นรัง

Agri-Next

นิตยสาร

วัตถุประสงค์

เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่นโยบาย ภารกิจ กิจกรรม ส่งเสริมการเกษตรและองค์ความรู้ในประเด็นที่สำคัญ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ สร้างการมีส่วนร่วมกับ กลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินงาน การขับเคลื่อน และแรงบันดาลใจในการทำงานเพื่อเกษตรกร ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในทุกระดับ

ที่ปรึกษา :

อัญชลี สุวจิตตานนท์

อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร

รพีทัศน์ อุ่นจิตตพันธ์

รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร

วิรัชศักดิ์ บุญเชิญ

รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร

สุริยะ คำปวง

รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร

ธัญธิดา บุญญะเนติกุล

รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร

อำนวยการ :

สุจิรา กิจเจริญ

ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี

บรรณาธิการ :

พนิดา ธรรมสุรักษ์

ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาสื่อส่งเสริมการเกษตร

ผู้ช่วยบรรณาธิการด้านเนื้อหา :

วรรณวิทย์ เฉลยผล

ผู้ช่วยบรรณาธิการด้านการออกแบบ :

สรญา เทียงสุข

ผู้ช่วยบรรณาธิการด้านสื่อประกอบ :

พศุตม์พงษ์ชัยวงศ์

กองบรรณาธิการ :

สุนันท์ หล้าจั่ว

สมิทธิณี ขาวศรี

ชนกชนม์ ชิมงาม

จัดทำ :

กลุ่มพัฒนาสื่อส่งเสริมการเกษตร

สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมส่งเสริมการเกษตร

☎ 0 2579 9546

✉ agrijournal2025@gmail.com

ออกแบบและผลิต :

บริษัท เทฟ ทู ดีไซน์ จำกัด

สารบัญ

Content

02 — Agri-Spotlight

พลิกบทบาทเกษตรกร
จากผู้ผลิตสู่ผู้ประกอบการ
และผู้ให้บริการทางการเกษตร

Agri-Insight — 07

เวทีชุมชน
พื้นที่เชื่อมโยงเกษตรกร
สู่การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม

Agri-Inspire — 11

คืบคลานเพื่อเติบโต
พัฒนาศักยภาพจากการรู้จักตน
พวงศุภมา รุ่งเรือง
ฟาร์มสเตย์ไร่คืบคลาน

15 — Agri-Learning

IFPP เริ่มต้นวางแผน
สร้างแบบการผลิตที่ยั่งยืน

18 — Agri-Around

บ้านน้ำเขียว จังหวัดตราด
เปลี่ยนทุนชุมชน
สู่พลังของวิสาหกิจชุมชน

Agri-Lite — 21

4 Steps
การพัฒนา Young Smart Farmer
สู่ผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่

พลิกบทบาทเกษตรกร จากผู้ผลิตสู่ผู้ประกอบการและผู้ให้บริการทางการเกษตร

ภาคการเกษตรไทยกำลังก้าวเข้าสู่ยุคแห่งการเปลี่ยนผ่านครั้งสำคัญ จากอดีตที่ความสำเร็จของเกษตรกรถูกวัดจากปริมาณผลผลิตและพื้นที่เพาะปลูก สู่วัยที่ความสามารถในการบริหารจัดการข้อมูล เทคโนโลยี นวัตกรรม และโอกาสทางธุรกิจกลายเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดศักยภาพการแข่งขันและความอยู่รอดของภาคการเกษตรท่ามกลางความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น การขาดแคลนแรงงานและพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เกษตรกรในปัจจุบันจึงไม่สามารถยึดติดอยู่กับบทบาทของ “ผู้ผลิต” เพียงอย่างเดียว หากต้องก้าวสู่การเป็น “ผู้ประกอบการ” ที่สามารถบริหารจัดการทั้งการผลิต การตลาด เทคโนโลยี และสร้างมูลค่าเพิ่มจากองค์ความรู้ที่ตนเองมีอยู่

ด้วยเหตุนี้ กรมส่งเสริมการเกษตรจึงมุ่งพัฒนาเกษตรกรให้เป็นมากกว่าผู้ผลิตสินค้าเกษตร โดยส่งเสริมให้สามารถต่อยอดสู่การเป็นผู้ประกอบการและผู้ให้บริการทางการเกษตร (Agri Service Provider: ASP) ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับภาคการเกษตรไทยสู่ระบบเศรษฐกิจยุคใหม่ที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรม และการแบ่งปันทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจแบ่งปัน (Sharing Economy) ที่เปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าถึงเครื่องจักรกล เทคโนโลยี และนวัตกรรมสมัยใหม่ได้โดยไม่ต้องลงทุนด้วยตนเองทั้งหมด ขณะเดียวกันผู้ให้บริการสามารถสร้างรายได้จากองค์ความรู้ เครื่องมือ และประสบการณ์ที่ตนเองมีอยู่เกิดการหมุนเวียนทรัพยากรและรายได้ภายในชุมชนอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน อย่างไรก็ตาม การก้าวสู่การเป็นผู้ประกอบการและผู้ให้บริการทางการเกษตรไม่ได้เริ่มต้นจากการมีเครื่องจักรหรือเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่สุดแต่เริ่มต้นจาก “คน” และความพร้อมในการพัฒนาตนเอง

การพัฒนา “คน” จึงเป็นจุดเริ่มต้นหลัก โดยมีทักษะ 5 ด้าน เป็นพื้นฐานสำคัญ ที่จะช่วยให้เกษตรกรพร้อมปรับตัวเรียนรู้ และก้าวสู่การเป็นผู้ประกอบการและผู้ให้บริการทางการเกษตรได้อย่างมั่นคง เปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และความท้าทายให้เป็นโอกาสทางธุรกิจ

5 ทักษะสำคัญ สำหรับเกษตรกรยุคใหม่

01: Growth Mindset & Anti-Fragile

เปลี่ยนความท้าทายให้เป็นโอกาสทางธุรกิจ

จุดเริ่มต้นของการเป็นเกษตรกรมืออาชีพไม่ได้ขึ้นอยู่กับขนาดพื้นที่การผลิตหรือจำนวนเครื่องจักรที่ครอบครอง แต่อยู่ที่กรอบความคิดในการมองโลกและการรับมือกับการเปลี่ยนแปลง เกษตรกรยุคใหม่จำเป็นต้องมี Growth Mindset หรือความเชื่อว่าความรู้ ความสามารถ และศักยภาพของตนเองสามารถพัฒนาได้ตลอดเวลา พร้อมเปิดรับสิ่งใหม่ กล้าทดลอง และพร้อมเรียนรู้จากประสบการณ์ทั้งความสำเร็จและความล้มเหลว ขณะเดียวกัน ยังต้องมีคุณลักษณะของ Anti-Fragile หรือความสามารถในการเติบโตจากความไม่แน่นอน เพราะภาคการเกษตรในปัจจุบันต้องเผชิญกับความผันผวนรอบด้าน ทั้งสภาพภูมิอากาศ ต้นทุนการผลิต แรงงาน และความต้องการของตลาด ผู้ที่สามารถปรับตัวได้รวดเร็วจะไม่เพียงอยู่รอด แต่ยังสามารถเปลี่ยนวิกฤติให้กลายเป็นโอกาสทางธุรกิจได้อีกด้วย

ผู้ประกอบการเกษตรที่ประสบความสำเร็จจำนวนมาก เริ่มต้นจากการแก้ปัญหาในพื้นที่เกษตรของตนเอง ก่อนต่อยอดเป็นบริการหรือธุรกิจรูปแบบใหม่ เช่น การลงทุนเครื่องจักรเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน แล้วพัฒนาสู่การให้บริการทางการเกษตรแก่เกษตรกรรายอื่น หรือการพัฒนาระบบน้ำ โรงเรือน และเทคโนโลยีต่าง ๆ จนสามารถสร้างรายได้จากองค์ความรู้และประสบการณ์ของตนเองได้ นี่คือการจุดเปลี่ยนสำคัญจากการเป็น “ผู้ผลิต” สู่การเป็น “ผู้ประกอบการ” อย่างแท้จริง

02: Learning Skills

เรียนรู้ตลอดชีวิต
เพื่อสร้างมูลค่าและโอกาสใหม่

ในโลกที่เทคโนโลยีและนวัตกรรมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเรียนรู้กลายเป็นทักษะที่สำคัญที่สุดของผู้ประกอบการยุคใหม่ ความรู้ที่มีอยู่ในวันนี้อาจไม่เพียงพอสำหรับการแข่งขันในวันข้างหน้า เกษตรกรจึงต้องพร้อมเรียนรู้ ปรับปรุง และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ทั้งด้านการผลิต การตลาด เทคโนโลยี และการบริหารจัดการธุรกิจ สำหรับผู้ให้บริการทางการเกษตร ความรู้ไม่ใช่เพียงเครื่องมือในการเพิ่มผลผลิต แต่เป็น “สินทรัพย์” ที่สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้โดยตรง ไม่ว่าจะเป็นความรู้ด้านเครื่องจักรกล ระบบน้ำอัจฉริยะ โดรนเพื่อการเกษตร การออกแบบโรงเรือน หรือการบริหารจัดการฟาร์มสมัยใหม่ ยิ่งมีความรู้และความเชี่ยวชาญมากเท่าใด ก็ยังสามารถสร้างบริการที่มีคุณค่าและตอบโจทย์ผู้รับบริการได้มากขึ้นเท่านั้น ซึ่งบทเรียนจากผู้ให้บริการ ASP ส่วนใหญ่สะท้อนให้เห็นตรงกันว่า ความสำเร็จไม่ได้เกิดจากการเรียนรู้เพียงครั้งเดียว แต่เกิดจากการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องผ่านการทดลอง การปฏิบัติจริง การแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการติดตามเทคโนโลยีใหม่อยู่เสมอจนสามารถพัฒนาตนเองจากผู้ใช้เทคโนโลยีไปสู่ผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้และผู้สร้างนวัตกรรมในชุมชนได้ในที่สุด

03: Financial Literacy

คิดเป็นธุรกิจ บริหารเป็น
มองกำไรอย่างยั่งยืน

การเปลี่ยนจากเกษตรกรสู่ผู้ประกอบการไม่ได้วัดจากการมีรายได้เพิ่มขึ้นเพียงอย่างเดียว แต่ต้องสามารถบริหารจัดการธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะด้านการเงินซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการเติบโตอย่างยั่งยืน ผู้ประกอบการเกษตรจำเป็นต้องเข้าใจต้นทุน กำไร การลงทุน และความเสี่ยง เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจทางธุรกิจ สำหรับผู้ให้บริการทางการเกษตร การลงทุนในเครื่องจักร เทคโนโลยี หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ มักใช้เงินลงทุนจำนวนมาก การคำนวณต้นทุนที่แท้จริง การกำหนดค่าบริการที่เหมาะสม การวางแผนเพื่อการคืนทุน และการบริหารกระแสเงินสด จึงเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่ง หากขาดการวางแผนทางการเงินที่ดี แม้จะมีผู้รับบริการจำนวนมากก็อาจไม่สามารถสร้างผลกำไรได้อย่างที่คาดหวัง ซึ่งเกษตรกรที่มีความรู้ทางการเงินจะสามารถมองเห็นโอกาสในการต่อยอดธุรกิจจากรายได้ทางเดียวสู่รายได้หลายทาง ทั้งจากการผลิต การแปรรูป การจำหน่ายปัจจัยการผลิต หรือการให้บริการทางการเกษตร ซึ่งช่วยกระจายความเสี่ยงและสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้กับตนเองและครอบครัวได้ในระยะยาว

04: Digital Literacy

ใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีสร้างความได้เปรียบ
ในการแข่งขัน

ข้อมูลกลายเป็นทรัพยากรสำคัญของภาคการเกษตร ไม่ต่างจากดิน น้ำ และแรงงาน ผู้ประกอบการเกษตรในปัจจุบันจึงต้องสามารถเข้าถึง วิเคราะห์ และใช้ประโยชน์จากข้อมูล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการดำเนินธุรกิจได้อย่างเหมาะสม การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจึงช่วยให้เกษตรกรสามารถบริหารจัดการพื้นที่เกษตรได้อย่างแม่นยำมากขึ้น ตั้งแต่การวางแผนการผลิต การติดตามสภาพอากาศ การบริหารจัดการน้ำ การใช้โดรน การเก็บข้อมูลผลผลิต ไปจนถึงการเชื่อมโยงตลาดและลูกค้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ ซึ่งช่วยลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของตลาดได้รวดเร็วยิ่งขึ้น สำหรับผู้ให้บริการทางการเกษตร ข้อมูลยังเป็นเรื่องสำคัญในการพัฒนาธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นการบริหารจัดการคิวงาน การติดตามผลการให้บริการ การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน หรือการสร้างฐานผู้รับบริการในระยะยาว ผู้ที่สามารถใช้ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมสามารถสร้างความแตกต่างและความได้เปรียบทางการแข่งขันเหนือคู่แข่งได้ในอนาคต

05: ESG Literacy

เติบโตไปพร้อมชุมชนและสิ่งแวดล้อม

การเป็นผู้ประกอบการเกษตรในยุคใหม่ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงผลกำไรทางธุรกิจ แต่ต้องคำนึงถึงความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป แนวคิด ESG จึงกลายเป็นหนึ่งในทักษะสำคัญที่ช่วยให้ธุรกิจสามารถเติบโตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

ในมิติด้านสิ่งแวดล้อม ผู้ประกอบการเกษตรต้องให้ความสำคัญกับการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ลดผลกระทบต่อธรรมชาติ และนำเทคโนโลยีมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร ขณะที่มิติด้านสังคม คือการสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนผ่านการถ่ายทอดองค์ความรู้ การสร้างงาน และการเปิดโอกาสให้เกษตรกรรายอื่นเข้าถึงบริการและเทคโนโลยีได้มากขึ้น ส่วนมิติด้านธรรมาภิบาล คือการดำเนินธุรกิจอย่างโปร่งใส มีความรับผิดชอบและสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้รับบริการ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ธุรกิจสามารถเติบโตได้อย่างต่อเนื่องในระยะยาว ผู้ให้บริการทางการเกษตรที่ยึดหลัก ESG จะไม่ได้สร้างเพียงรายได้ให้กับตนเองเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และขับเคลื่อนภาคการเกษตรไทยไปสู่ความยั่งยืนในอนาคต

การสร้างระบบนิเวศใหม่ ของภาคการเกษตรไทย

การส่งเสริมผู้ให้บริการทางการเกษตรไม่ได้มุ่งเพียงเพิ่มจำนวน ASP หรือสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรรายบุคคลแต่เป็นการสร้างระบบนิเวศทางการเกษตรรูปแบบใหม่ที่ช่วยให้เกษตรกรเข้าถึงเทคโนโลยี เครื่องจักรกล องค์ความรู้และบริการทางการเกษตรได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพเมื่อได้รับการพัฒนาทั้งด้านความคิด ความรู้ การบริหารจัดการ เทคโนโลยี และเครือข่ายความร่วมมือ เกษตรกรจะสามารถยกระดับบทบาทจากผู้ผลิตไปสู่ผู้สร้างมูลค่า ผ่านการให้บริการ การถ่ายทอดองค์ความรู้ การพัฒนานวัตกรรม ตลอดจนการเชื่อมโยงตลาดและเครือข่ายธุรกิจในพื้นที่

ผู้ให้บริการทางการเกษตรที่เข้มแข็งยังช่วยให้ชุมชนชุมชนใช้ทรัพยากรได้คุ้มค่า ลดการลงทุนซ้ำซ้อน รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของภาคการเกษตรไทยที่เข้มแข็ง ยืดหยุ่นและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

ในโลกยุคใหม่ ความสำเร็จของภาคการเกษตรจึงไม่ได้วัดจากปริมาณผลผลิตหรือขนาดพื้นที่เพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับความสามารถของเกษตรกรในการสร้างคุณค่าจากความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความร่วมมือ การพัฒนาเกษตรกรสู่การเป็นผู้ประกอบการและผู้ให้บริการทางการเกษตร จึงเป็นทั้งการเพิ่มโอกาสทางรายได้ และการลงทุนในทุนมนุษย์ เพื่อสร้างคนที่มีพร้อมคิด วิเคราะห์ปรับตัว และนำศักยภาพของตนไปสร้างประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม

เมื่อเกษตรกรไทยสามารถพัฒนาทักษะทั้ง 5 ด้าน ควบคู่กับการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง พวกเขาจะไม่ได้เป็นเพียงผู้ผลิตอาหารของประเทศเท่านั้น แต่จะเป็นผู้ประกอบการและผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับชุมชน ที่ร่วมกันขับเคลื่อนภาคการเกษตรไทยให้ก้าวสู่ออนาคตที่มั่นคง แข็งแรงได้ และเติบโตอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานของความรู้ เทคโนโลยี และการแบ่งปันคุณค่าร่วมกัน

7 คุณลักษณะ ของผู้ให้บริการ ทางการเกษตรมืออาชีพ

01 เรียนรู้จาก การลงมือทำ

เริ่มต้นจากการทดลอง ปฏิบัติ และพัฒนาในพื้นที่ของตนเอง จนเกิดประสบการณ์และ องค์ความรู้ที่สามารถถ่ายทอด และต่อยอดเป็นบริการได้

02 คิดเชิงโอกาส

เปลี่ยนปัญหาและข้อจำกัด ในการผลิตให้เป็นแนวทาง สร้างคุณค่าและโอกาส ทางธุรกิจรูปแบบใหม่

03 พัฒนาอย่างต่อเนื่อง

แสวงหาความรู้ เทคโนโลยี และแนวคิดใหม่อยู่เสมอ เพื่อเพิ่มศักยภาพและตอบโจทย์ การเปลี่ยนแปลงของภาคเกษตร

04 ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล

ใช้การบันทึก วิเคราะห์ และประยุกต์ใช้ข้อมูลร่วมกับ เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และลดความเสี่ยงใน การดำเนินงาน

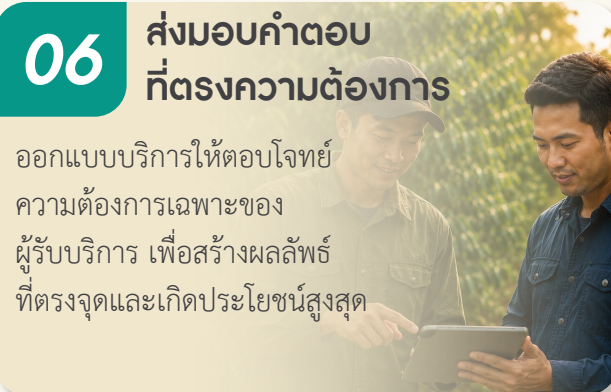
05 เชื่อมโยงสู่ความร่วมมือ

สร้างความร่วมมือกับเกษตรกร หน่วยงาน และภาคีต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และ ขยายโอกาสทางธุรกิจร่วมกัน

06 สัมผัสนำตอบ ที่ตรงความต้องการ

ออกแบบบริการให้ตอบโจทย์ ความต้องการเฉพาะของ ผู้รับบริการ เพื่อสร้างผลลัพธ์ ที่ตรงจุดและเกิดประโยชน์สูงสุด

07 สร้างความเชื่อมั่นจากผลงาน

พิสูจน์คุณภาพ ความรับผิดชอบ และความจริงใจในการให้บริการ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความสัมพันธ์ระยะยาว

เวทีชุมชน

พื้นที่เชื่อมโยงเกษตรกรสู่การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม

การพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรเชิงพื้นที่ เป็นแนวทางการทำงานส่งเสริมการเกษตร โดยใช้ “พื้นที่” เป็นตัวตั้งในการพัฒนา ผ่านกลไกสำคัญในพื้นที่เป็นแรงขับเคลื่อน ไม่ว่าจะเป็น เกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) ที่จะเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงของชุมชน วิชาชีพชุมชน องค์กรธุรกิจชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน และระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ที่เป็นการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อการผลิตและบริหารจัดการร่วมกัน มีเวทีในการพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างการเชื่อมโยงประสานงาน และขยายเครือข่ายการพัฒนาให้ครอบคลุมกลุ่มต่าง ๆ ของชุมชน เช่น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร เพื่อร่วมกันกำหนดเป้าหมายและแผนพัฒนาของตนเอง ตลอดจนสร้างการบูรณาการการทำงานของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน และมีการกระจายผลประโยชน์สู่ชุมชนอย่างทั่วถึง

ในเวทีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมนี้ เชื่อว่าทุกคนมีศักยภาพและความสามารถที่ต่างกัน หากเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมแลกเปลี่ยน จะช่วยสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน และต่อยอดสู่การพัฒนา งานส่งเสริมการเกษตรและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะการพัฒนาที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน ช่วยให้เกษตรกรเกิดความเข้าใจ เห็นคุณค่า และสามารถนำแนวทางต่าง ๆ ไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ โดยการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการเกษตรเชิงพื้นที่ได้ให้ความสำคัญกับ “การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม” เพื่อให้เกษตรกรเกิด “ความรู้สึกเป็นเจ้าของ” นำไปสู่การปรับแนวคิด (Mindset) ของเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ในการสร้างกระบวนการพัฒนาพื้นที่แบบพึ่งพาตนเองผ่านการจัดเวทีชุมชน จำนวน 3 เวที

เวทีชุมชนครั้งที่ 1:

เวทีที่ถูกมองว่าเป็นเพียงกิจกรรมจัดประชุม แต่แท้จริงคือจุดเริ่มต้นของ “การจัดความสัมพันธ์ใหม่ของคนในพื้นที่” โดยมีทีมนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการชักชวนคนในชุมชนให้เข้ามาพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน เพื่อเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้กลับมามองเห็นและทำความเข้าใจพื้นที่ของตนเองอีกครั้ง ทั้งในมิติของการเกษตร เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ของผู้คนที่เชื่อมโยงกันอยู่ในห่วงโซ่เดียวกัน

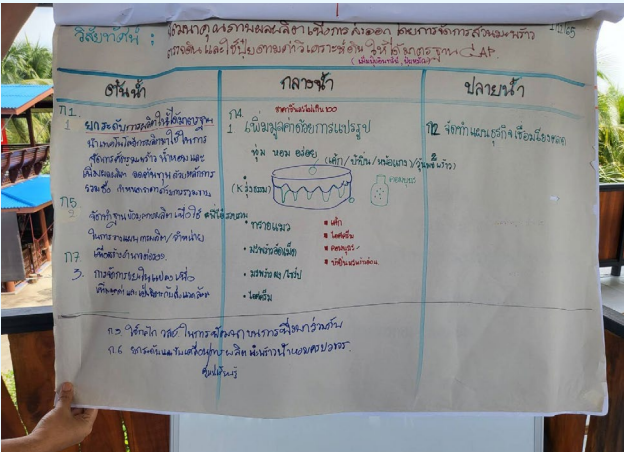
กิจกรรมเริ่มต้นจาก “**การทำความเข้าใจภาพรวมของโครงการ**” เพื่อให้ผู้เข้าร่วมเวทีเข้าใจและเห็นเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน จากนั้นจึงเข้าสู่กิจกรรม “**การปรับกระบวนการทัศน**” ที่ชวนผู้เข้าร่วมเวทีพูดคุยแลกเปลี่ยนวิธีคิดในการทำเกษตรแบบเดิมและแนวทางใหม่ที่มุ่งสู่การพึ่งพาตนเองและการร่วมกันพัฒนาพื้นที่ สิ่งที่น่าสนใจคือเวทีนี้ไม่ได้หยุดอยู่เพียงการรับฟังข้อมูล แต่เปิดโอกาสให้ทุกคนได้ร่วมกัน “**วาดภาพอนาคต**” ของชุมชน ผ่านกิจกรรม “**การกำหนดเป้าหมายร่วมของการพัฒนา**” ว่าอยากเห็นเศรษฐกิจชุมชนเดินไปในทิศทางใด และต้องมีกิจกรรมอะไรเข้ามาช่วยขับเคลื่อนภาพที่ถูกถ่ายทอดออกมา จึงไม่ใช่แค่ภาพวาดธรรมดา แต่เป็นภาพสะท้อนความหวังและความต้องการของคนในพื้นที่ที่ช่วยกันตรวจสอบและเติมเต็มภาพเป้าหมายของตนเอง

อีกช่วงสำคัญของเวทีคือ กิจกรรม “**การวิเคราะห์สถานการณ์ของพื้นที่**” เป็นการร่วมกันวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทานของพืชหลักในชุมชน ตั้งแต่ต้นทางของการผลิตว่ามีการผลิตอะไรบ้าง ปัจจัยที่ใช้ในการผลิต และได้มาจากแหล่งใด สินค้าที่ผลิตได้จากแปลงจะมีการผ่านมือใครบ้าง จนกระทั่งไปถึงปลายทางคือ ผู้บริโภค ครอบคลุมไปถึงของเสียจากการผลิตมีอะไรบ้างและมีการจัดการอย่างไร ตลอดจนมีกิจกรรมของกลุ่มอื่น ๆ ในชุมชนที่มีการเชื่อมโยงกับห่วงโซ่อุปทานนี้อีกหรือไม่ และจะมีการสร้างการเชื่อมโยงกิจกรรมใหม่ ๆ หรือการเชื่อมโยงกับภาคีเครือข่ายนอกพื้นที่ชุมชนหรือไม่ เพื่อให้มองเห็นช่องว่างและโอกาสของการเชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกชุมชน

เมื่อทุกคนเริ่มเห็นทั้งสถานการณ์และศักยภาพร่วมกันแล้วจึงนำไปสู่กิจกรรม “**การวางแผนพัฒนาการเกษตรของชุมชน**” แบบมีส่วนร่วม เพื่อร่วมกันวางแผนพัฒนากลุ่มและชุมชนตามความสนใจของตนเอง โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มกิจกรรม คือ ต้นทาง กลางทาง ปลายทาง แล้วจึงร่วมกันคัดเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมและสามารถดำเนินการได้จริง โดยพิจารณาตามประเด็นต่าง ๆ เช่น ประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ ความคุ้มค่าของกิจกรรม แก้ปัญหาของกลุ่มและชุมชน ดำเนินการได้เองทันต่อกำหนดเวลา

ท้ายที่สุดของเวทีครั้งนี้ ไม่ได้จบลงเพียงข้อเสนอหรือแผนงานบนกระดาษ แต่มีกิจกรรม “**การแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการระดับพื้นที่**” ให้เป็นแกนหลักดำเนินการ โดยมีผู้แทนจากกลุ่ม องค์กรที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนงานต่อไป นับเป็นอีกก้าวหนึ่งของการพัฒนาที่เริ่มต้นจากการพูดคุยร่วมกัน และต่อยอดไปสู่การลงมือทำร่วมกันของคนในชุมชน

หลังจากเวทีชุมชนครั้งแรกได้ร่วมกันมองเห็นเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาของพื้นที่แล้ว

เวทีชุมชนครั้งที่ 2:

เป็นการต่อยอดเชื่อมโยง สิ่งที่ได้ร่วมกันคิดให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยจะเริ่มต้นจาก “**ทบทวนข้อมูล/ แผนพัฒนาจากเวทีที่ 1**” เป็นการชวนผู้เข้าร่วมเวทีกลับมาทบทวนข้อมูลสำคัญจากเวทีครั้งก่อน ทั้งเป้าหมายการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานของสินค้าหลักในพื้นที่ ตลอดจนโครงการและกิจกรรมที่ชุมชนได้ร่วมกันวางแผนไว้

การทบทวนครั้งนี้ ไม่ได้มีเป้าหมายเพียงตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเท่านั้น แต่ยังเปิดโอกาสให้ทุกคนได้ช่วยกันเติมเต็มรายละเอียด เพื่อให้แผนพัฒนาสมบูรณ์และสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่มากที่สุด

กิจกรรมต่อมาของเวทีคือ “**การวิเคราะห์การเชื่อมโยงเครือข่าย**” เป็นการระดมความคิดเห็น เพื่อร่วมกันวิเคราะห์กิจกรรมต่าง ๆ ของห่วงโซ่อุปทานและแผนพัฒนากลุ่ม ว่าควรมีหน่วยงานภาคีหรือเครือข่ายใดของพื้นที่ เข้ามาช่วยกันขับเคลื่อน และแต่ละภาคส่วนควรมีบทบาทในการเติมเต็มการทำงาน เพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมได้อย่างไร

เมื่อมองเห็นทั้งเป้าหมายและเครือข่ายความร่วมมือแล้วเวทีครั้งนี้จึงเข้าสู่กิจกรรม “**การเติมเต็มองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและเครือข่าย**” โดยชวนผู้เข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงการบริหารจัดการกลุ่มและเครือข่ายให้ประสบความสำเร็จ เช่น การร่วมกันดำเนินกิจกรรม กำหนดกฎกติกาต่าง ๆ ในการบริหารจัดการกิจการ เทคโนโลยีที่แก้ปัญหาคาการเกษตรของกลุ่มและชุมชน

แม้เวทีชุมชนครั้งที่ 2 จะมีกิจกรรมไม่มากนัก แต่กลับมีบทบาทสำคัญในการทำให้ชุมชน มองเห็นภาพการทำงานร่วมกันชัดเจนขึ้น โดยต่อยอดแผนงานจากเวทีครั้งแรกไปสู่การสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่พร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ร่วมกันในระยะต่อไป

เวทีชุมชนครั้งที่ 3:

เวทีชุมชนครั้งที่ 3 เป็นช่วงเวลาที่กลุ่มและชุมชนทบทวนสิ่งที่ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และเรียนรู้ตลอดกระบวนการที่ผ่านมา ก่อนเชื่อมโยงไปสู่การกำหนดทิศทางการพัฒนาในอนาคต

โดยกิจกรรมจะเริ่มจากการทบทวนข้อมูลและประเด็นจากเวทีครั้งที่ 2 เพื่อให้ผู้เข้าร่วมเวทีเห็นพัฒนาการของงานอย่างต่อเนื่องและยังคงอยู่บนเป้าหมายเดียวกัน จากนั้นจึงร่วมกันสรุป “**โมเดลการพัฒนาเชิงพื้นที่**” ของตนเอง พร้อมตรวจสอบและเติมเต็มข้อมูลให้สมบูรณ์ โดยโมเดลนี้ไม่ได้เป็นเพียงแผนงานเชิงทฤษฎี แต่เป็นแผนงานที่เกิดจากต้นทุน ศักยภาพ และบริบทจริงของพื้นที่

อีกกิจกรรมสำคัญคือการจัดทำ “**แผนพัฒนาระยะ 5 ปี**” โดยเกษตรกรจะร่วมกันวางแผนทางการขยายผลกิจกรรมกระจายผลประโยชน์สู่ชุมชน และเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายส่วนเจ้าหน้าที่จากสำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานส่งเสริมและพัฒนากาการเกษตร ร่วมกันกำหนดแนวทางการขยายผลสู่ชุมชนอื่น การส่งเสริมและขับเคลื่อนชุมชนเดิม และการเชื่อมโยงกับระบบส่งเสริมการเกษตร (T&V Systems)

ซึ่งการร่วมกันระดมความคิดเห็นเหล่านี้ แสดงให้เห็นว่าการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรเชิงพื้นที่ ไม่ได้มองเพียงกิจกรรมระยะสั้น แต่ยังให้ความสำคัญกับความต่อเนื่องและความยั่งยืนในอนาคต ซึ่งนอกจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จะได้รับผลประโยชน์แล้ว ยังมีการกำหนดวิธีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นให้กับชุมชน ในรูปแบบต่าง ๆ อีกด้วย

และกิจกรรมสุดท้ายของเวทีนี้คือ “**การประเมินผลการดำเนินงานโครงการ**” เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมเวทีช่วยกันประเมินผลการดำเนินงานโครงการในระยะแรกด้วยวิธีการง่าย ๆ เช่น การติดสติ๊กเกอร์ในตารางประเมิน เพื่อสะท้อนความคิดเห็นและความรู้สึกของเกษตรกรต่อกระบวนการที่เกิดขึ้น

อาจกล่าวได้ว่า การจัดเวทีชุมชนครั้งที่ 3 ไม่ใช่เพียงการสรุปผล หากแต่เป็นเวทีสำคัญที่จะทำให้ชุมชนได้ร่วมคิด ร่วมออกแบบ และร่วมกำหนดทิศทางการพัฒนาด้วยตนเอง เพื่อก้าวสู่เป้าหมายที่ทุกฝ่ายร่วมกันกำหนดไว้

จากเวทีชุมชนสู่ผลสำเร็จ:

ตัวอย่างหนึ่งของการจัดเวที เพื่อยกระดับการพัฒนา กลุ่มผู้ปลูกมะพร้าวพันธุ์ใหม่ คือ การพัฒนามะพร้าวน้ำหอม ดอนมะโนรา อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

โดยก่อนหน้านี้เกษตรกรในพื้นที่ส่วนใหญ่ ปลูกมะพร้าว พันธุ์หมูสี เพื่อผลิตน้ำตาลมะพร้าว และได้มีการปรับเปลี่ยน ผู้ปลูกมะพร้าวน้ำหอมพันธุ์กันจิบ ซึ่งมีจุดเด่นเรื่องรสชาติ หวาน หอม และเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ยาวนานมากขึ้น ถึงแม้จะเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญ แต่เกษตรกรก็ยังคงเผชิญกับ ปัญหาหลายด้าน ทั้งต้นทุนการผลิตที่สูง จากการใช้ปุ๋ยไม่ เหมาะสม โดยขาดการตรวจวิเคราะห์ดิน ปัญหาศัตรูพืช โดยเฉพาะ “กระรอก” รวมถึงความผันผวนของราคาผลผลิตในแต่ละช่วงเวลา

เมื่อจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ โดยผสมผสาน Time Line ร่วมกับ GAP Analysis พบว่า ข้อมูลราคาจำหน่ายขึ้นอยู่กับช่วงเวลาและปริมาณผลผลิต และในช่วงเวลาที่ผลผลิตมีปริมาณมากแต่ราคาไม่สูง อีกทั้ง เกษตรกรมีความต้องการที่จะแปรรูปมะพร้าวน้ำหอม เพื่อ เพิ่มมูลค่าและสร้างรายได้

สำนักงานเกษตรอำเภอบางคนที และสำนักงานเกษตร จังหวัดสมุทรสงคราม ร่วมกับกองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริม การเกษตร และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้ร่วมกันพัฒนา ศักยภาพวิสาหกิจชุมชน โดยยกระดับเกษตรกรสู่การเป็น ผู้ประกอบการ โดยใช้เครื่องมือ GROW Model เพื่อให้ ชุมชนได้ร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ ค้นหาทางเลือก วางแผนการขับเคลื่อน และใช้เครื่องมือ Smiling Curve ในการยกระดับมูลค่าผลิตภัณฑ์ตลอดห่วงโซ่มูลค่า

ส่งผลให้มะพร้าวน้ำหอมดอนมะโนรา ได้รับการยกระดับ การผลิต ตั้งแต่การจัดการดูแลสวน การปรับปรุงบำรุงดิน การทำมาตรฐาน GAP การจัดการขยะในสวนด้วยการผลิต ไบโอดีจากเปลือกมะพร้าว ส่วนน้ำส้มควั่นไม้ซึ่งถือเป็น ผลพลอยได้ ถูกนำไปใช้เป็นทางเลือกในการไล่กระรอก อีกทั้งยังมีการวางแผน ที่จะค้นหาและวิเคราะห์จุดเด่น ของมะพร้าวน้ำหอม สำหรับการขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ ทางภูมิศาสตร์ (GI) มะพร้าว เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในอนาคต

นอกจากนี้ ยังต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์แปรรูปหลากหลาย รูปแบบ ทั้งคอมบูชะอัดชั้นผสมน้ำมะพร้าว ไอศกรีม รวมถึง การพัฒนาแบรนด์ภายใต้ชื่อ “**พร้าวคนที**” และ “**หอมมุย**” ซึ่งสะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่ได้อย่างชัดเจน

ความสำเร็จของมะพร้าวน้ำหอมดอนมะโนรา สะท้อนพลังการบูรณาการของหน่วยงานภาคีตั้งแต่ การยกระดับการผลิตที่ถือว่าเป็นช่วงต้นน้ำการแปรรูป เพื่อเพิ่มมูลค่าในช่วงกลางน้ำ ไปจนถึงการสร้างแบรนด์ และเชื่อมโยงตลาดช่วงปลายน้ำช่วยให้เกษตรกรมีความรู้ในการบริหารจัดการ เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ และสร้างรายได้มากขึ้น

อย่างไรก็ตาม การยกระดับวิสาหกิจชุมชนสู่ ผู้ประกอบการอย่างยั่งยืน ต้องอาศัยแกนนำที่เข้าใจ ทั้งการผลิตและการตลาด พร้อมขับเคลื่อนให้ชุมชน ได้ร่วมกันบริหารจัดการ และกระจายผลประโยชน์ อย่างทั่วถึง เพราะความสำเร็จของชุมชน ไม่ได้อยู่ที่ ผลิตภัณฑ์เพียงอย่างเดียว แต่อยู่ที่การเติบโตและแบ่งปันคุณค่าร่วมกันของคนในชุมชน

ค้นรังเพื่อเติบโต พัฒนาศักยภาพจากการรู้จักตน พงศ์ภูนา รุ่งเรือง ฟาร์มสเตย์ไร่คีนรัง

ในวันที่การทำเกษตร ไม่ได้หยุดอยู่เพียงการผลิต “ศักยภาพของเกษตรกร” จึงไม่ได้วัดจากทักษะ การปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ หรือสร้างผลผลิตเพียงเท่านั้น หากยังหมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ ปรับตัว เข้าใจผืนดิน เชื่อมโยงผู้คน และออกแบบคุณค่าใหม่ ให้กับพื้นที่เดิม

คุณพงศ์ภูนา รุ่งเรือง หรือ “เชล” เจ้าของ ฟาร์มสเตย์ไร่คีนรัง อำเภอนาทอง จังหวัดนครราชสีมา คือหนึ่งในตัวอย่าง เกษตรกรรุ่นใหม่ ที่ไม่ได้เริ่มจากต้นทุนด้านเกษตร หากเริ่มจากการกลับมาตั้งคำถามกับชีวิตของตนเอง แล้วจึงค่อย ๆ พัฒนา พื้นที่ 23 ไร่ที่ครั้งหนึ่งไม่มีต้นไม้สักต้น ให้กลายเป็นพื้นที่เรียนรู้ เชื่อมโยงคน ธรรมชาติ และชุมชนเข้าด้วยกัน บนแนวคิด Slow Tourism และ Regenerative Tourism

พื้นที่แห่งนี้ ถูกจัดสรรให้มีทั้งบ่อน้ำ ไม้ป่า ไม้ยืนต้น นาข้าว ปศุสัตว์ ที่พัก และกิจกรรมเรียนรู้สำหรับผู้มาเยือน ทำให้ “ไร่คีนรัง” ไม่ได้เป็นเพียงฟาร์มสเตย์ แต่เป็นพื้นที่ทดลองออกแบบชีวิต การผลิต การเรียนรู้ และการท่องเที่ยว ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความหมาย

ค้นรังเพื่อรู้จักตนเอง: จุดเริ่มต้นพัฒนาศักยภาพ

จากคนเมือง ผู้มากประสบการณ์ สู่การเริ่มต้นใหม่ที่ ฟาร์มสเตย์ไร่คีนรัง จุดเปลี่ยนชีวิตของคุณพงศ์ภูนา เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่บวชเรียน ที่ทำให้ได้อยู่กับตัวเอง ทบทวนชีวิต และตั้งคำถามว่า อะไรคือสิ่งสำคัญที่ไม่ควร รอให้สายเกินไป

“ช่วงบวชเป็นเหมือนการ re-learn ให้ทบทวนว่า ความสุขคืออะไรรับ คำตอบที่ชัดเจนคือเชลอยากกลับมา อยู่กับพ่อแม่ ไม่อยากรอให้ถึงวันที่ท่านเดินไม่ไหว พอสึกก็ตรมมาทีนี้เลย ตอนนั้นยังไม่มีต้นไม้สักต้น แต่คิดว่า ความรู้และประสบการณ์ที่มี น่าจะนำมาพัฒนาพื้นที่ บ้านเกิดได้” คุณพงศ์ภูนา เล่าถึงจุดเริ่มต้นด้วยรอยยิ้ม

การกลับมาอยู่ใกล้ครอบครัว ทำให้เขาค่อย ๆ มองเห็น ว่าการทำเกษตร ไม่ได้เป็นเพียงอาชีพใหม่ แต่เป็นวิถี ที่จะใช้พัฒนาบ้านเกิด ไปพร้อมกับ การออกแบบชีวิต ของตนเองได้ ทั้งการอยู่กับพื้นที่ เข้าใจธรรมชาติ และการนำความรู้จากประสบการณ์เดิม กลับมาสร้างคุณค่า ให้ผืนดินของครอบครัว

เปลี่ยนวิถีคิด: จากผู้ควบคุมสู่ผู้ฟื้นฟูธรรมชาติ

หลังจากตัดสินใจกลับมาทำเกษตรและพัฒนาพื้นที่บ้านเกิด เขาเลือกหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานคิดสำคัญ ทั้งการพึ่งพาตนเอง การใช้ทรัพยากรอย่างพอดี และการค่อย ๆ เรียนรู้ข้อจำกัดของพื้นที่ตามสภาพจริง จุดเริ่มต้นนี้ทำให้เขารู้จัก Regenerative Agriculture หรือการทำเกษตรเพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศ

“ตอนนั้นคนพูดถึง organic กันเยอะครับ แต่เซลไปเจอคำว่า regenerative มันคือการทำเกษตรแบบฟื้นฟู ที่ไม่ได้ดูแค่ว่าปลูกอะไรหรือไม่ใช้อะไร แต่ดูว่าการทำเกษตรของเราช่วยให้ดิน น้ำ พืช สัตว์ รวมทั้งระบบนิเวศรอบ ๆ พื้นที่ดีขึ้นได้อย่างไร พอเจอคำนี้ก็เริ่มศึกษา อ่านงานวิจัยต่างประเทศ ตำรา ดูสารคดี ดูเรื่องดิน เรื่องพืช เรื่องอาหาร เพราะทั้งหมดมันเชื่อมกัน แต่มันก็ไม่เหมือนกับการลงมือทำจริง”

เพราะพื้นที่ไร่คันธังมีข้อจำกัด ทั้งดินเค็ม น้ำกร่อย และน้ำท่วม ช่วงแรกเขาและครอบครัวเคยพยายามปลูกต้นไม้จำนวนมาก เพื่อสร้างพื้นที่สีเขียวให้เร็วที่สุด แต่ต้นไม้เหล่านั้นกลับไม่รอด ประสบการณ์นี้ทำให้วิถีคิดของเขาเปลี่ยนไป จากเดิมที่เชื่อว่าธรรมชาติสามารถควบคุมได้ กลายเป็นการเรียนรู้ที่จะยอมรับข้อเท็จจริงของพื้นที่ และเปลี่ยนบทบาทจาก “ผู้ควบคุม” เป็น “ผู้อื้อ” ให้ระบบนิเวศค่อย ๆ กลับมาแข็งแรง

“เมื่อก่อนเซลคิดว่าเราคุมธรรมชาติได้ มีปัญหาที่ใส่ปุ๋ย เติมน้ำที่ขาด แล้วทุกอย่างต้องแก้ได้ แต่พอมาอยู่จริง ๆ มันเหมือนต้องศิโรราบให้ธรรมชาติ มันทำให้เราเข้าใจว่า เราต้องเข้าใจธรรมชาติก่อน ที่สำคัญเราต้องเป็น Facilitator ที่ทำให้ธรรมชาติกลับมาเป็นเหมือนเดิม ต้องไม่ทำตัวเป็นศูนย์กลางของโลก ที่นี้เลยเลือกปลูกต้นไม้จากเมล็ดแทนการนำไม้ล้อมมาลง ให้อากาศค่อย ๆ เรียนรู้ดิน น้ำ และข้อจำกัดของพื้นที่ด้วยตัวเอง เป็นการทำความเข้าใจระบบ และเคารพจังหวะของธรรมชาติครับ”

ผู้ประกอบการเกษตร: เรียนรู้ เล่าเรื่อง บริหารจัดการทั้งระบบ

สิ่งที่ทำให้ไร่คันธังค่อย ๆ เป็นที่รู้จัก ไม่ได้มาจากพื้นที่ที่พร้อมตั้งแต่ต้น แต่มาจากการสามารถของคุณพงศ์ภูวนาด ในการนำประสบการณ์และความรู้หลายด้านมาประกอบกัน ทั้งงานด้านการบริการ งานวิจัย กระบวนการคิดเชิงออกแบบ การท่องเที่ยว และการเรียนรู้จากเครือข่ายต่าง ๆ ความรู้เหล่านี้กลายเป็น “ทุน” สำคัญ ที่เขาใช้พัฒนาพื้นที่

“ที่ผ่านมาเราทำงานเกี่ยวกับ service ทำงาน research unit เคยเจอเรื่อง design thinking เรื่องตัวชีวิตด้านนวัตกรรม และอีกหลายด้าน ก็เลยคิดว่าเราจะใช้ความรู้ที่สั่งสมมาทั้งหมดพัฒนาที่นี่ เซลตั้งใจว่าจะทำให้โนนสูงเป็นที่รู้จักให้ได้ ตอนนั้นไม่ได้กลัวอะไร เพราะมั่นใจว่าเรามีความรู้ มีแนวคิด มีทฤษฎีที่จับต้องได้ แล้วเอามาทำจริงได้”

ขณะเดียวกัน เขายังนำแนวคิด slow living มาเป็นแกนหลักในการออกแบบไร่คันธัง ให้เป็นมากกว่าพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร หากแต่เป็นพื้นที่ที่ชวนให้ผู้มาเยือนลดจังหวะชีวิตลง ค่อย ๆ สังเกตธรรมชาติ อาหาร วิถีชีวิต และความสัมพันธ์ของผู้คนในชุมชน ผ่านประสบการณ์ที่เรียบง่ายและเต็มไปด้วยความหมาย

“ส่วนตัวมีความคิดอยู่แล้วว่า slow down, see things around. จากแนวคิดนี้เซลเลยมองว่าการทำท่องเที่ยวเชิงเกษตรในฐานะผู้ประกอบการเกษตร ไม่ใช่แค่มีฟาร์มให้คนมาเที่ยวเฉย ๆ แต่ต้องเข้าใจการเล่าเรื่องการตลาด การสร้างแบรนด์ รวมทั้งการบริหารจัดการประสบการณ์ของคนที่มาเที่ยวด้วย”

การพัฒนาฟาร์มสเตย์สำหรับเขา จึงไม่ใช่เพียงการจัดสถานที่ให้สวยงาม แต่คือการออกแบบประสบการณ์ทั้งระบบ ตั้งแต่เรื่องเล่าของฟาร์ม กิจกรรม อาหาร ไปจนถึงความรู้สึกที่ผู้มาเยือนได้รับกลับไป เขายังให้ความสำคัญกับเสียงสะท้อนจากผู้ให้บริการ เพื่อนำกลับมาปรับปรุงพื้นที่และการบริการอย่างต่อเนื่อง สิ่งเหล่านี้ทำให้เห็นว่า เกษตรกรยุคใหม่ไม่ได้เป็นเพียงผู้ผลิต แต่ต้องพัฒนาไปสู่การเป็นนักเรียนรู้ นักเล่าเรื่อง นักบริหารจัดการ นักออกแบบประสบการณ์ และผู้ประกอบการที่รู้จักเลือกทิศทางของตนเอง

เติบโตพร้อมชุมชน: ความสำเร็จที่แบ่งปันได้

แม้ไร่คันธังจะเริ่มจากพื้นที่ของครอบครัว แต่เขาไม่ได้มองว่าตนเองอยู่ลำพัง สำหรับเขา “รัง” จึงไม่ได้หมายถึงเพียงพ่อแม่หรือบ้านเกิด หากยังรวมถึงธรรมชาติ ชุมชน และผู้รอบตัวที่ต้องเติบโตไปพร้อมกัน

“ไร่คันธังอาจจะเป็น role model สำหรับคนที่รู้สึกลังเลในการกลับไปทำอะไรที่บ้านครับ คุณมาใช้ชีวิตที่นี่ คุณจะรู้รังตัวเองก่อน รังตัวเองคืออะไร สำหรับเซลคือพ่อกับแม่ ต่อมาก็เป็นเรื่องของชุมชน คือเราไม่ได้อยู่คนเดียว เราอยู่กับธรรมชาติ กับชุมชน ดังนั้นจะทำอะไรเราก็ต้องอิงกับชุมชนด้วย”

กับชุมชนรอบข้าง เซลใช้คำว่า “re-engage” หรือการกลับมามีส่วนร่วมกันอีกครั้ง เพราะในฐานะคนธรรมดาคนหนึ่ง ที่กลับมาพัฒนาพื้นที่ ต้องมีวิธีเชื่อมตัวเองกับผู้คนอย่างค่อยเป็นค่อยไป

“ด้วยความที่เซลเป็นแค่คนคนหนึ่งที่มาอยู่ตรงนี้ ก็เป็นโจทย์ว่าเราจะ blend กับเขายังไงดี อย่างที่นี้มีการจัดงานประจำปี เช่น งานลอยกระทง เซลก็จัดพื้นที่เป็นตลาดชุมชน ใครอยากขายอะไรก็มาขายได้ ไม่มีค่าใช้จ่าย ก็เกิดเป็นความเคลื่อนไหวเล็ก ๆ ในชุมชนได้ครับ”

ตัวอย่างสำคัญคือ “ข้าวชุมชน” หรือ Community Rice ที่ใช้เชื่อมคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่ ผ่านการเรียนรู้เรื่องอาหาร และวิถีชีวิต พร้อมเปิดพื้นที่ให้ผู้สูงอายุได้ถ่ายทอดภูมิปัญญา และประสบการณ์ของชุมชนจากรุ่นสู่รุ่น

“เชลมองว่าการใช้เครื่องจักรมันก็ดีครับ แต่มันทำให้ความสัมพันธ์ของคนหายไป เชลเลยเชิญคุณตาคุณยาย มาเป็นปราชญ์ในการสอนเด็กดำนาวา เกี่ยวข้าว เวลาเด็กๆ มาศึกษาเรียนรู้ ก็ขอให้กลุ่มผู้สูงอายุช่วยสอน เชลอยากให้ได้เรียนรู้ ได้เห็นกระบวนการว่า ในอาหาร หนึ่งจานของเขามันมาจากไหนบ้าง เราก็ค่อย ๆ เล่า ค่อย ๆ ผังความดั้งเดิมนี้ ไปพร้อมกับความสุขจาก กิจกรรมต่าง ๆ”

พัฒนาตน: แบบเกษตรกรผู้ประกอบการ

สำหรับเกษตรกรที่อยากพัฒนาตนเอง คุณพวงศัญญา เสนอให้เริ่มจาก “การรู้จักตนเอง” ซึ่งเป็นฐานคิดสำคัญของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนจะขยับไปสู่การวางแผนธุรกิจการประเมินต้นทุน รายได้ และการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับอาชีพเกษตร

“ถ้าเราวกกลับไปเรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะมีหัวงแรกคือการรู้จักตน เชลว่าสำคัญ การทำเกษตรมันไม่ใช่ทำแบบสบาย ๆ ถ้าจะทำเกษตรให้เป็นรายได้หลักแบบจริงจัง ต้องตั้งตนเป็นธุรกิจเกษตร เราต้องมาดูก่อนว่าตัวเราชอบอะไร อะไรที่คนจ่ายเงินให้เรา อะไรที่โลกต้องการ เราเคยมานั่งคิดกับตัวเองใหม่ว่า ทำไมเราถึงคิดทำเกษตรเรากลับมาเพราะพ่อแม่เรียกกลับมา หรือกลับมาเพราะผิดหวังจากในเมือง ต้องตอบตัวเองให้ได้ ชื่อสัตย์กับตัวเอง แล้วจะรู้เลยว่าตัวตนของเราคืออะไร”

เมื่อรู้จักตนเองแล้ว การทำเกษตรต้องเดินต่อด้วยเหตุผล และข้อมูล ทั้งการคิดต้นทุน รายได้ ความเสี่ยง และการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับอาชีพ ส่วนบทเรียนสุดท้ายที่เขาย้ำคือการลงมือทำ เพราะการเรียนรู้จะไม่มีคำตอบ หากไม่นำไปทดลองในพื้นที่จริง

“เชลเรียนรู้แล้วลงมือทำเลย เพราะการลงมือทำคือคำตอบที่ชัดที่สุด แต่ต้องไม่ใช่ทำไปแบบไม่มีทิศทาง ต้องมีแผน มีเหตุผล และติดตามผลอยู่เสมอ สำหรับเชลความรู้จะมีความหมายก็ต่อเมื่อเรานำไปทดลองจริง และยอมเรียนรู้จากสิ่งที่พื้นที่สอนเรา”

แนวคิดของคุณพวงศัญญา สะท้อนว่า การพัฒนาเกษตรกร เริ่มได้จากการรู้จักตนเอง เข้าใจพื้นที่ และเรียนรู้จากการลงมือทำก่อนจะเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และทรัพยากรที่มีให้เป็นคุณค่าต่อตนเองและชุมชน เพราะเมื่อเกษตรกรเติบโตอย่างเข้มแข็งและสามารถสร้างคุณค่า ร่วมกันกับผู้คนรอบตัวได้ ความเข้มแข็งนั้นย่อมขยายจากชุมชน ไปสู่การวางรากฐานให้การเกษตรไทยเติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน

IFPP เริ่มต้นวางแผน สร้างแบบการผลิตที่ยั่งยืน

ในอดีต วิธีการผลิตทางการเกษตรของไทยเน้นการผลิตเพื่อการยังชีพ ก่อนจะเปลี่ยนผ่านสู่การผลิตเพื่อการจำหน่ายในยุคปัจจุบัน ทว่า ปัญหาเดิม เดิม ที่เกษตรกรไทยยังคงเผชิญคือ การมุ่งเน้นแต่ “การผลิต” โดยขาดการจัดทำบัญชีฟาร์ม ขาดการวิเคราะห์ข้อมูลและการวางแผนการตลาดล่วงหน้า ส่งผลให้เกิดภาวะสินค้าล้นตลาดและราคาตกต่ำอยู่ซ้ำซาก

เพื่อตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่มุ่งผลักดันให้เกษตรกรยกระดับสู่การเป็น Smart Farmer หรือมองเกษตรกรในฐานะ “ผู้ประกอบการด้านการเกษตร (Entrepreneur)” การจัดทำแผนการผลิตรายบุคคลของเกษตรกร (Individual Farm Production Plan: IFPP) จึงเปรียบเสมือน “เข็มทิศ” สำคัญ ในฐานะนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร การนำองค์ความรู้นี้ไปถ่ายทอดและพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นระบบ

การปรับกรอบความคิด (Mindset) สู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตร

สิ่งแรกที่นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรต้องดำเนินการ คือ การปรับเปลี่ยนมุมมองของเกษตรกรจากการทำเกษตรแบบดั้งเดิม ให้ก้าวสู่การทำ “ธุรกิจการเกษตรอย่างง่าย” โดยชี้ให้เห็นความสำคัญของการทำแผนการผลิตรายบุคคล ซึ่งเปรียบเสมือนแผนธุรกิจเบื้องต้นที่ครอบคลุมทุกมิติ ตั้งแต่การเลือกชนิดพืช เป้าหมาย กระบวนการผลิต การจัดการต้นทุน แรงงาน ไปจนถึงแผนฉุกเฉินเพื่อรองรับความเสี่ยง เช่น ภัยธรรมชาติหรือโรคระบาด การสร้างความเข้าใจในความสำคัญนี้จะช่วยลดความท้อแท้และเพิ่มความมุ่งมั่นในการพัฒนาฟาร์มของตนเอง

กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ และพัฒนาศักยภาพในพื้นที่

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรสามารถนำเครื่องมือและขั้นตอนจากบทเรียน IFPP ไปถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรผ่านกระบวนการปฏิบัติจริง (Learning by Doing) ด้วยการส่งเสริมการวิเคราะห์สถานการณ์ฟาร์ม (รู้ตนเองและสิ่งแวดล้อม) หนุนเสริมให้เกษตรกรวิเคราะห์ปัจจัยภายในฟาร์มของตนเอง เช่น ขนาดที่ดิน, แหล่งน้ำ, โครงสร้างดิน, ปฏิทินเพาะปลูก, แรงงาน และการทำบัญชีฟาร์ม (รายรับ-รายจ่าย ทั้งที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด) เพื่อค้นหาจุดแข็ง (Strengths) และจุดอ่อน (Weaknesses) พร้อมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) เช่น นโยบายรัฐ เทคโนโลยี และแนวโน้มตลาด เพื่อให้เกษตรกร “รู้ตนเอง รู้คู่แข่ง รู้คุณค่า และรู้สภาพแวดล้อม” อย่างแท้จริง

ต่อมาคือ การฝึกกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ธุรกิจที่วัดผลได้ สอนให้เกษตรกรตั้งเป้าหมายฟาร์มที่ดีตามหลัก 3 ประการ คือ มีความเป็นไปได้จริง, สามารถวัดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม (มีระยะเวลาและตัวเลขที่ชัดเจน), และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งในระยะสั้น (ภายใน 1 ปี) ระยะกลาง (3-5 ปี) และระยะยาว (มากกว่า 5 ปี) และขั้นตอนที่สำคัญก็คือ การร่วมจัดทำแผนการผลิตรายบุคคล (IFPP) พากันเป้าหมายลงมือเขียนแผนงาน โดยช่วยแนะนำการกำหนดกลยุทธ์ และการเข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย วางขั้นตอนการผลิตให้ได้มาตรฐาน เช่น การยกระดับสู่ระบบ GAP หรือเกษตรอินทรีย์ แนะนำการจัดการและดำเนินงานโดยเน้นให้เกษตรกรกำหนดโครงสร้างผู้รับผิดชอบและการบริหารแรงงานฟาร์ม ปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตให้เป็นมิตรต่อระบบนิเวศ ในเรื่องของเงินต้องเน้นให้เกษตรกรวิเคราะห์ต้นทุนผลกำไร-ขาดทุน และการหมุนเวียนของกระแสเงินสดได้ ซึ่งต้องชี้ให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการเตรียมแนวทางป้องกันความเสียหายล่วงหน้า เช่น การสำรองแหล่งน้ำ หรือการรับมือกรณีคู่แข่งตัดราคา

การพัฒนาศักยภาพ “องค์กรทางการเกษตร” และการรวมกลุ่ม

เนื่องจากเกษตรกรรายย่อยในประเทศไทยมักประสบปัญหาฟาร์มมีขนาดเล็ก ส่งผลให้ต้นทุนสูงและขาดอำนาจต่อรอง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรจึงต้องขยายผลจากการจัดทำแผนรายบุคคลไปสู่การพัฒนา “องค์กรเกษตรกร” (เช่น กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ หรือวิสาหกิจชุมชน) โดยการเชื่อมโยงแผน (แปลงใหญ่) นำแผนการผลิตรายบุคคลของเกษตรกรแต่ละคนมาบูรณาการร่วมกันเป็น “แผนกลุ่มการผลิต” ที่สนับสนุนซึ่งกันและกัน และการลดต้นทุนและเพิ่มอำนาจต่อรอง ใช้กลไกกลุ่มในการจัดหาปัจจัยการผลิตร่วมกันเพื่อลดต้นทุน และรวบรวมผลผลิตเพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรองราคาหรือการแปรรูปเพิ่มมูลค่าที่สำคัญคือการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในนามกลุ่ม: ส่งเสริมการนำนวัตกรรมมาแบ่งปันกันในกลุ่ม: เช่น เทคโนโลยีปุ๋ยสั่งตัด, การตรวจวิเคราะห์ดิน, การใช้สารชีวภัณฑ์ (ไตรโคเดอร์มา/บีวเวอร์เรีย) และการทำคิวอาร์โค้ด (QR Code) บนบรรจุภัณฑ์เพื่อสร้างระบบตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) เพิ่มความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค

การขับเคลื่อนองค์ความรู้เรื่องการจัดทำแผนการผลิตรายบุคคล (IFPP) ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรไม่ใช่เพียงแค่การเดินไปแจกคู่มือหรือบรรยายในห้องอบรม แต่คือการทำหน้าที่เป็น “พี่เลี้ยงและที่ปรึกษาทางธุรกิจ (Farm Consultant)” ที่ช่วยพาเกษตรกรวิเคราะห์ตนเองวางแผนธุรกิจอย่างเป็นระบบ และสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง การปรับเปลี่ยนบทบาทและการนำองค์ความรู้ไปใช้อย่างจริงจังในพื้นที่ จะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้มีความมั่นคง ดำเนินกิจการได้อย่างยั่งยืน และลดความเสี่ยงในอนาคตได้อย่างเป็นรูปธรรม

ศึกษาเพิ่มเติมได้ที่ **DOAE K-STATION**
<https://k-station.doae.go.th>

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม
กลุ่มพัฒนาการเทคโนโลยีการฝึกอบรม
สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี
☎ 0 2579 3839

แผนผังขั้นตอนจัดทำ IFPP

บ้านน้ำเชี่ยว จังหวัดตราด

เปลี่ยนชุมชน...สู่พลังของวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านน้ำเชี่ยว จังหวัดตราด

ไม่ได้เติบโตจากแหล่งท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว

แต่ขับเคลื่อนด้วยพลังของ ชุมชน 2 ศาสนา 3 วัฒนธรรม
ที่ร่วมกันต่อยอดวิถีริมคลอง อาหารพื้นถิ่น และภูมิปัญญา
สู่การสร้างอาชีพ กระจายรายได้ และยกระดับคุณภาพชีวิต

เบื้องหลังการได้รับการยอมรับในระดับประเทศ
คือพลังความร่วมมือของทุกคนในชุมชน
ร่วมสัมผัสเสน่ห์และเรื่องราวของวิถีบ้านน้ำเชี่ยวได้
ใน Agri-Around ฉบับนี้

จากชุมชนหลากหลายวัฒนธรรม...สู่เป้าหมายร่วม

เสน่ห์ของบ้านน้ำเชี่ยวไม่ได้มีอยู่เพียงแค่ธรรมชาติหรือ
วิถีชีวิตริมคลอง หากแต่อยู่ที่ “ต้นทุนทางสังคม” ของ
ชุมชน 2 ศาสนา 3 วัฒนธรรม ที่ผู้คนต่างความเชื่ออยู่ร่วมกัน
อย่างเกื้อกูลมายาวนาน

จุดเปลี่ยนสำคัญเกิดขึ้นในปี 2555 เมื่อชาวบ้านร่วมกัน
ก่อตั้ง วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านน้ำเชี่ยว เพื่อบริหาร
จัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ โดยนำภูมิปัญญา
วิถีชีวิต ทรัพยากรธรรมชาติ และอัตลักษณ์ของชุมชน
มาต่อยอดเป็นกิจกรรมสร้างรายได้ พร้อมสร้างความมั่นคง
ให้กับคนในพื้นที่ไปพร้อมกัน

“ความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน
ไม่ได้เริ่มจากการมีแหล่งท่องเที่ยว
ที่สวยงาม แต่เริ่มจากการที่
คนในชุมชนเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกัน

การท่องเที่ยวไม่ใช่ปลายทาง แต่เป็นเครื่องมือพัฒนาองค์กร

หัวใจของบ้านน้ำเชี่ยวคือการบริหารจัดการที่เชื่อมโยง
ผู้คนและอาชีพเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ สมาชิกแต่ละกลุ่ม
มีบทบาทตามความถนัด ตั้งแต่กลุ่มเรือประมงที่พานักท่องเที่ยว
เรียนรู้ธรรมชาติและวิถีประมง กลุ่มแม่บ้านที่ดูแลโฮมสเตย์
และต่อยอดวัตถุดิบจากเกษตรกรและชาวประมงในพื้นที่เป็น
เมนูอาหารพื้นถิ่น ไปจนถึงกลุ่มผู้สูงอายุที่ถ่ายทอดภูมิปัญญา
การสานออบใบจากและงานหัตถกรรม

การทำงานที่เชื่อมโยงกันเช่นนี้ ทำให้การท่องเที่ยวไม่ใช่เพียง
กิจกรรมสร้างความประทับใจให้ผู้มาเยือน แต่เป็นกลไกที่ช่วย
เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและประมง กระจายรายได้สู่คนในชุมชน
และสร้างความเข้มแข็งให้กับวิสาหกิจชุมชนในระยะยาว

เมื่อองค์กรเติบโต... คนในชุมชนก็เติบโตตาม

เมื่อระบบการทำงานแข็งแกร่ง ประสิทธิภาพที่
นักท่องเที่ยวได้รับก็มีคุณค่ามากกว่าการท่องเที่ยวทั่วไป
ทั้งการล่องเรือศึกษาป่าชายเลน เรียนรู้วิถีประมง
ชิมอาหารพื้นถิ่น ทดลองทำหัตถกรรม พักโฮมสเตย์
หรือร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติ ทุกกิจกรรม
ล้วนสะท้อนการเรียนรู้จากวิถีชีวิตจริงของคนในชุมชน

“เมื่อการท่องเที่ยวเชื่อมโยง
เกษตร ประมง หัตถกรรม และ
ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าด้วยกัน
รายได้ก็ไม่ได้เกิดกับคนเพียงกลุ่มเดียว
แต่เติบโตไปทั้งชุมชน

แนวทางการพัฒนานี้ทำให้บ้านน้ำเชี่ยว
ได้รับการยอมรับในระดับประเทศ ทั้งรางวัล
อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย สาขาแหล่งท่องเที่ยว
เพื่อการเรียนรู้ เกียรติบัตรด้านการท่องเที่ยว
คาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืน และรางวัลสาขากิจ
ชุมชนต้นแบบสัมมาชีพ

บ้านน้ำเชี่ยวจึงเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนว่า
ความหลากหลายไม่ใช่อุปสรรคของการพัฒนา
หากแต่เป็นจุดแข็งที่ช่วยหล่อหลอมให้ผู้คนเรียนรู้
ที่จะทำงานร่วมกัน และใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือ
เชื่อมโยงอาชีพเกษตร ประมง และหัตถกรรม
ให้เติบโตไปพร้อมกับชุมชนอย่างยั่งยืน

เที่ยวต่อ...ใกล้บ้านน้ำเชี่ยว

- **หาดทรายดำ:** มหัศจรรย์ธรรมชาติทรายสีดำสนิท
1 ใน 5 ของโลก ห่าง 7.5 กิโลเมตร
- **ประภาคารแหลมงอบ:** แลนด์มาร์กสำคัญ
พร้อมชมวิวยะเลที่สวยงาม ห่าง 9 กิโลเมตร
- **อ่าวตาลคู่:** น้ำทะเลใส เหมาะสำหรับพักผ่อน
หรือลงเล่นน้ำ ห่าง 23 กิโลเมตร

 175/5 ตำบลน้ำเชี่ยว อำเภอแหลมงอบ
จังหวัดตราด 23120

 วิทยาลัยชุมชนท่องเที่ยวบ้านน้ำเชี่ยว

 06 1660 0955

เมื่อการเดินทางสิ้นสุดลง สิ่งที่น่าทึ่งที่
นำกลับไปอาจไม่ใช่เพียงภาพความประทับใจ
หรือของฝากจากชุมชน แต่คือเรื่องราว
ของผู้คนที่ร่วมกันเปลี่ยนความหลากหลาย
ให้กลายเป็นพลังของการพัฒนา และพิสูจน์
ว่า การท่องเที่ยวที่แท้จริง ไม่ได้สร้างคุณค่า
เฉพาะผู้มาเยือน หากยังสร้างความเข้มแข็ง
ให้กับวิสาหกิจชุมชน และส่งต่อโอกาสให้ผู้คน
ในท้องถิ่นเติบโตไปพร้อมกันอย่างยั่งยืน

4 Steps

การพัฒนา Young Smart Farmer ผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่

Young Smart Farmer (YSF): เกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีการบริหารจัดการการเกษตร
ด้วยนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ ในเชิงผู้ประกอบการ มีการเชื่อมโยงเครือข่ายและเป็นผู้นำทางการเกษตรในท้องถิ่น

เป้าหมายการพัฒนา

 ทดแทน เกษตรกรผู้สูงอายุ	 เป็นผู้นำ ทางการเกษตรในท้องถิ่น	 สร้างแรงจูงใจ ให้คนรุ่นใหม่ทำการเกษตร	 เชื่อมโยงเครือข่าย ในทุกระดับ
--	--	--	--

Step 4

Go to Global (ก้าวสู่สากล)

- **มาตรฐานสากล:** ปฏิบัติตามหลักการและมาตรฐานระดับสากล
- **ยกระดับสินค้า:** พัฒนาและยกระดับสินค้าเกษตรไทยออกสู่ตลาดโลก
- **ผู้ประกอบการสากล:** เติบโตเป็นผู้ประกอบการเกษตรในระดับสากลอย่างยั่งยืน

Step 3

Startup (ผู้ประกอบการเต็มตัว)

- **บริหารด้วยเทคโนโลยี:** ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม
- **ตลาดนำการผลิต:** วางแผนธุรกิจด้วยแนวคิด “ตลาดนำการผลิต” เพื่อรายได้ที่มั่นคง
- **เป็นมืออาชีพ:** ยกระดับสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่อย่างเต็มรูปแบบ

Step 2

Set up Project (เริ่มต้นธุรกิจ)

- **สู่เชิงธุรกิจ:** เริ่มต้นประกอบการเกษตรในเชิงธุรกิจเกษตรเบื้องต้น
- **ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม:** พัฒนากิจกรรมเกษตรด้วย Innovation, Smart Farmer, Digital Market
- **ลงมือปฏิบัติ:** ต่อยอดจากแนวคิดสู่การจัดทำแผนธุรกิจเกษตรจริง

Step 1

Getting Idea (สร้างแนวคิด)

- **ปรับกระบวนทัศน์:** ปรับแนวคิดและสร้างแรงจูงใจในอาชีพเกษตรกรรม
- **วิเคราะห์ตนเอง:** ประเมินศักยภาพเพื่อจัดทำแผนพัฒนาตนเอง
- **เชื่อมโยงเครือข่าย:** แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายร่วมกัน

คลังความรู้เกษตร

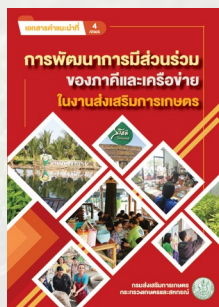
กรมส่งเสริมการเกษตร

ศูนย์รวมสื่อความรู้ด้านการเกษตรครบวงจร

ครบ • เชื่อถือได้ • ทันสถานการณ์

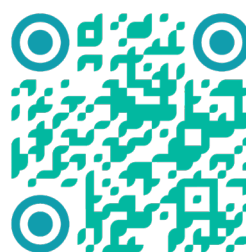
รวมองค์ความรู้ด้านการเกษตร ครอบคลุมการผลิต การจัดการทรัพยากร การตลาด และเทคโนโลยี
เรียนรู้ง่าย เลือกใช้ได้จริง พร้อมปรับตัวในทุกการเปลี่ยนแปลง

ตัวอย่างสื่อ
จากคลังความรู้เกษตร

เข้าถึงสื่อความรู้ด้านการเกษตร ได้ทุกที่ ทุกเวลา
 <https://khlengkaset.doae.go.th>

สแกนเลย
คลังความรู้เกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตร

2143/1 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร
กรุงเทพมหานคร 10900
www.doae.go.th